

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

XI

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

25-26 квітня 2024 року

Матеріали

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ**

**СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО
СУСПІЛЬСТВА**

**МАТЕРІАЛИ ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ,
ВИКЛАДАЧІВ ТА СПІВРОБІТНИКІВ**

(Суми, 25-26 квітня 2024 року)

Суми, 2024

С-70 Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства:

Матеріали одинадцятої Всеукраїнської наукової конференції студентів, аспірантів, викладачів та співробітників (Суми, 25–26 квітня 2024 р.)

/ уклад. М. М. Набок. Суми : Сумський державний університет, 2024.

300 с.

До збірника увійшли наукові матеріали, присвячені актуальним проблемам сучасного перекладу, етнолінгвістики, стилістики, методики та методології сучасних мовознавчих та літературознавчих дисциплін. Складовою збірника є наукові розвідки з питань релігії та культури, соціальних і міжкультурних комунікацій, психологічної теорії та практики, соціологічних досліджень.

Для викладачів закладів вищої освіти, аспірантів, студентів, учителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв та коледжів, усіх, хто цікавиться питаннями соціогуманітарного напрямку.

Матеріали друкуються в авторській редакції.

СЕКЦІЯ 1

ПРОБЛЕМИ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОГО МОВОЗНАВСТВА

Ірина Лук'янченко,

канд. пед. наук, доцент кафедри

германської філології та методики викладання іноземних мов

Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Валерія Крук,

студентка Державного закладу «Південноукраїнський національний

педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МАРИНІСТИЧНИХ ПЕЙЗАЖНИХ ОПИСІВ В ОПОВІДАННЯХ ДЖЕКА ЛОНДОНА «SOUTH SEA TALES»

Актуальність теми. У теперішній час помітно посилилася увага науковців, мовознавців, лінгвістів до функціонального підходу, що наголошує на вивченні дії мовної системи, тобто паралельному вивченні мови і мовлення. А оскільки повноцінний комунікативний акт здійснюється зазвичай в цілому тексті, який має завершений характер, то функціональний підхід орієнтується на вивчення тексту як лінгвістичного феномену. Текст розглядається як результат досягнення встановленої комунікативної задачі, що була запрограмована автором, і реалізується засобом підпорядкування всіх мовленнєвих елементів окресленій меті. З цього виникає необхідність інтерпретації всіх текстових елементів з урахуванням їхньої безпосередньої участі в розв'язанні зазначеної комунікативної задачі.

Реалізуються ці текстові елементи в композиційно-мовленнєвій тканині художнього тексту і підпорядковуються ряду компонентів. Одні з найважливіших компонентів – це пейзажний, портретний та інтер'єрний описи, які забезпечують цілісне сприйняття художнього твору і беруть участь

в організації композиції твору [2]. Зазначені компоненти протягом багатьох років залишаються предметом наукових розвідок лінгвістів та мовознавців. Інтерес для нашої роботи представляють пейзажні описи, які визначаються як «одна з композиційно-мовленнєвих форм художніх творів, в якій розглядається образ природи, що допомагає представити внутрішній емоційний стан героїв або передати просторову організацію дій» [1]. Різновидом *пейзажного опису* є *мариністичний опис*, який розуміється як *опис* морського простору і подій, що відбуваються на фоні природи (природні катастрофи, шторм, буря, шквал, тощо) [3].

Дослідження ролі пейзажних описів в художніх творах проводили такі науковці, як: Є. Басін, М. Зайцева, Т. Оноприєнко, Т. Чаплинська, Ж. Сеноз та Д. Гортер та ін. Типологію пейзажних описів вивчали: Л. Петрухіна, Ю. Свірідова; лексико-граматичні і стилістичні особливості пейзажних описів аналізували: Т. Грушина, І. Лук'янченко, Г. Пасічник; інтонаційні особливості пейзажних описів характеризувала І. Гуменюк.

Для нашого дослідження інтерес представляють пейзажні описи в творах Дж. Лондона. Незважаючи на те, що творчість Дж. Лондона була об'єктом вивчення багатьох вітчизняних (Т. Денисова, З. Савченко, Н. Лазірко, І. Корунець, О. Ніколенко і М. Дерій, Крейдлер Мішель) і зарубіжних дослідників (Г. Бемфорд, В. Богословський, І. Стоун, Ф. Фонер), однак специфіка ідеостилію письменника повністю не досліджена, не всі його твори проаналізовані детально з точки зору вивчення композиційно-мовленнєвих форм, що зумовлює актуальність обраної проблеми і спонукає нас до розгляду стилістичного аспекту твору Дж. Лондона «Оповіді південних морів» («South Sea Tales»).

Метою роботи є дослідження мовної своєрідності мариністичних пейзажних описів в оповіданнях Джека Лондона «South Sea Tales» [4].

Для досягання поставленої мети вирішувалися наступні **завдання**: 1) розкрити сутність поняття «мариністичний пейзажний опис»; 2) дослідити місце і роль пейзажних описів у формуванні структури тексту в оповіданнях

Джека Лондона «South Sea Tales»; 3) вивчити лексико-стилістичні особливості пейзажних описів в оповіданнях Джека Лондона «South Sea Tales».

Основні результати. Матеріалом дослідження виступає збірка оповідань «South Sea Tales» (Оповіді Південних морів) американського письменника Джека Лондона, в яку входять 8 оповідань, загальною кількістю 159 сторінок. Це такі оповідання, як: «*The Whale Tooth*», «*Mauki*», «*Yah! Yah! Yah!*», «*The House of Maruhi*», «*The Heathen*», «*The Terrible Solomons*», «*The Inevitable White Man*», «*The Seed of McCoy*». З цих оповідань методом суцільної вибірки виокремлювався фактичний матеріал. Було відібрано 130 фрагментів мариністичних пейзажних описів, які аналізувалися за такими аспектами: мета і функції використання у творі та лінгвостилістичні особливості мариністичних пейзажних описів.

Проаналізувавши пейзажні описи моря в означених оповіданнях було встановлено, що пейзаж займає значне місце і є важливою частиною композиції твору, що робить структуру тексту більш виразною, допомагає зрозуміти душевні поривання героїв, їхні почуття та емоції. Пейзажі в художніх текстах Дж. Лондона виконують такі взаємопов'язані *функції*: 1) композиційні, 2) емоційно-естетичні, 3) зображувальні і використовується з такою *метою*: 1) допомогти читачеві краще зрозуміти почуття героїв, 2) повніше передати емоційний стан, у якому вони знаходяться, 3) надати емоційне забарвлення тексту, 4) зробити його більш експресивним для сприймання читачем; 5) створити фон сюжетних подій.

Дослідивши лінгвостилістичні особливості мариністичних пейзажних описів, було встановлено, що найбільш частотними були: метафори, епітети, порівняння, перебільшення, метонімії, які вдало прикрашають та оживляють мариністичний опис в оповіданнях Дж. Лондона. Розглянемо їх більш детально.

За результатами нашого дослідження було виявлено, що епітети в описових фрагментах підрозділяються на: прості, складні та епітети-ланцюжки. Наведемо приклад простих епітетів, за допомогою яких Дж. Лондон дає найбільш зворушливий опис моря: *good tidings, marvelous water, strong current,*

dead calm sea. Уява читача зростає, коли автор вводить складні епітети в свій наратив: *wild-natured island, silver-coloured water, calm-breathing lagoon, sun-dried rock*. Словесні образи оживають в уяві читача, коли він бачить парні епітети та епітети-ланцюжки, за допомогою яких автор надає більш повне і яскраве зображення природної стихії: *pounded coral beach; detached and uninhabited islands* («Mauki»), *spiteful little grey waves* («The House of Maruhi»).

Зазначимо, що існує група епітетів, які зустрічаються протягом всього твору і становляться так званими ключовими словами в мариністичному пейзажі, наприклад, це такі епітети, як *mirrored lagoon* в оповіданні («The House of Maruhi»); *enormous blast of wind* («The Heathen»), *deep water* («Mauki»).

Часто в описах зустрічаються метафоричні епітети; наприклад: *The pearling season; a prosperous season; steady increase of the wind; it was a human torrent; wind is a monstrous thing* («The Heathen»), які привносять силу і міць в образи морської стихії і демонструють майстерність авторського стилю.

Ще одним засобом виразності виступають метафори, які визначаються як сховане порівняння, здійснюючи застосування назви одного предмета до іншого і виявляючи таким чином важливу рису іншого. Часто метафоричні образи передають владу стихії. Шторм на морі постає як динамічний процес, що передається за допомогою дієслів на позначення стихії (*went very high, swallowed, increased, fell down*), які реалізують експресивну функцію опису пейзажу. Наприклад, «*Raoul looked and saw a white anarchy of foam and surge*» («The House of Maruhi»), «*The sea was beaten down by the wind*» («The Heathen»). «*The sea rose. It jumped, it leaped, it soared straight toward the clouds*» («The Heathen»).

Вітер грає також значну роль під час описів, його образ завжди присутній під час зміни подій. Наприклад, «*There was no wind, not even a catspaw*», «*A gust of wind started*» («Yah!Yah!Yah!»), «*A baffling wind prevented him from sailing*» («Mauki»). «*The sea rose with the wind*». «*The wind was a nightmare*» («The Heathen»), «*inconceivable wind was blowing*» («The Terrible Solomons»).

Також було виявлено приклади образних порівнянь в описових фрагментах як вираження художньої образності при створенні більш виразної картини

природної стихії «*The impact was like the strike of the leaden pellets*». «*A splash of salt spray struck his face like the slap of a man's hand*» («The House of Mapuhi»). «*The reef was like an open book for him*» («Mauki»). «*We were packed in our boat like sardines on this glaring, glossy calm day*», «*The American was swept away and over the stern like a piece of chaff during this hurricane*» («The Heathen»).

Підсилювачем емоцій виступають метонімії, які не є частотними в оповіданнях, однак поодинокі випадки були зафіксовані, наприклад, «*all hands were returning to Tahiti in a hurricane*», «*The faces were in the water crying for help*» («The Heathen»). Також було виявлено заявленість випадків звуконаслідування (ономатопеї), наприклад, «... *raffle of our running gear* ...» («The Heathen»), «*The roar of the sea*» («The Heathen»).

Висновки. За результатами проведеного дослідження було зроблено висновок, що мариністичні пейзажні описи в оповіданнях Дж. Лондона переважно скупі, небагатослівні, вставлені автором між подіями, що відбуваються. Однак ці невеликі описи підсилюють почуття страху, безнадійності, тривоги, очікування чогось незвичного та незрозумілого. Найбільш частотними стилістичними засобами в мариністичних описових фрагментах в збірці «Оповіді Південних морей» Дж. Лондона виступають епітети (44%). Метафори займають 38% від загальної кількості стилістичних прийомів, що аналізуються. Порівняння охоплюють 12% від загальної кількості випадків, що аналізуються. Найменш вживаним прийомом виступає такий стилістичний прийом, як метонімія, що зустрічається всього в 6%.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у продовженні детального аналізу оповідань Дж. Лондона «South Sea Tales» з метою дослідження стилістичних особливостей портретних описів персонажів.

Список використаних джерел:

1. Загнітко А. П. Лінгвістика тексту: Теорія і практикум: наук.-навч. посіб. Донецьк: ДонНУ, 2006. 289 с.
2. Кухаренко В. А. Інтерпретація тексту. Вінниця : Нова книга, 2004. 272 с.

3. Літературознавча енциклопедія : у двох томах / [авт.-уклад. Ю.І. Ковалів]. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. 624 с.

4. London J. South Sea Tales. Київ : Серія: Folio World's Classics. 2024. 159 p.

Оксана Бровкіна,

канд. філол. наук

ст. викладач кафедри германської філології

Сумського державного університету

Дарина Щербак,

студентка Сумського державного університету

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ГУМОРУ

Представники англомовної лінгвокультури славляться своїм унікальним почуттям гумору, яке вважається складним для розуміння іншими. Британський гумор має специфічний стиль і смислову глибину, що вимагає певного рівня культурної освіченості та розуміння субтексту. Його розуміння вимагає глибшого знання англійської культури, літератури, історії та соціальних конвенцій. Розуміння гумористичних алюзій, культурних референтів та історичних подій є ключовим для повного осмислення британського гумору. Для тих, хто незнайомий з англомовною лінгвокультурою, розуміння її специфічного гумору може бути викликом. Культурні відмінності та унікальність гумористичних стратегій можуть призвести до непорозумінь та спотворення смислу жартів.

Актуальність теми дослідження. Англійська мова широко використовується в міжнародній комунікації, і розуміння особливостей її гумору може бути корисним для ефективного спілкування та культурного розуміння. З'являється необхідність адаптації для ефективної взаємодії з носіями цієї мови в різних сферах, наприклад, освіта, бізнес або міжкультурне спілкування. Сарказм, каламбури, іронія, абсурдність використовуються у англійській лінгвокультурі. Розуміння та подальше їхнє розпізнавання розвине навички